
Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okullarda Karşılaşılan Sosyal Sorunlar¹

Uğur ÇAKIR², Şeyma ÖZELMACI³

Geliş Tarihi: 24.05.2017

Kabul Tarihi: 14.07.2017

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin okullarda karşılaştığı sorunların belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma modeli olan durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında farklı ortaokullarda çeşitli branşlarda görev yapan 38 gönüllü öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin öğrenci, veli ve okul ile ilgili karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin öğrencilerle karşılaştıkları en büyük sorunlar; temizlik, sorumluluk, çalışkanlık, ödev yapmama, devamsızlık, saygısızlık ve hoşgörü eksikliği olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin veli kaynaklı karşılaştıkları sorunlar; velilerin eğitime destek olmaması, ilgisizliği ve dil sorunu-iletişim sorunu olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuldan kaynaklı en fazla karşılaştıkları sorunlar; öğrencilerin sigara içmesi, sosyal faaliyet azlığı ve idare-öğretmen uyumsuzluğu olarak belirlenmiştir. Araştırmada yapılan görüşmeler ve elde edilen bulgular sonucunda, okullarda her yıl yapılacak olan veli, öğrenci ve okul eğitim programları ile etkin bir değerler eğitiminin verilmesi karşılaşılan bu problemleri aşgari düzeye indireceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Ortaokul, sosyal sorunlar, öğrenci, veli, öğretmen

---

¹ Bu çalışma 4-6 Mayıs 2017 tarihlerinde Eskişehir’de düzenlenen VI. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Gazi Üniversitesi, e-mail: ugurcakir93@gmail.com

³ Gazi Üniversitesi, e-mail: seymaозelmaci@gmail.com

According To Secondary School Teachers The Social Problems Seen In Schools

---

Submitted by 24.05.2017

Accepted by 14.07.2017

Research Paper

Abstract

The purpose of this research is to determine the problems encountered by teachers in secondary schools and to evaluate these problems from the point of students, parents, and schools. In the research, case studies pattern and qualitative research methods were used. The study group is composed of 38 volunteer teachers who work in different branches in secondary schools in the academic year of 2015-2016. A semi-structured interview form was applied in the research; to identify problems faced by teachers with the students, the parents, and the school. According to the findings of this research, the major problems teachers have with students are listed as; cleanliness, responsibility, hard work, not doing homework, absenteeism, disrespect and lack of tolerance. The problems that teachers most frequently encounter with parents are; lack of educational support by parents, their indifference, and language - communication problem. The most common problems faced by teachers in the school are; smoking of students, lack of social activities and administration-teacher incompatibility. As a result of interviews and findings obtained in the research, As a result of annual educational programs for both parents and students and an effective education of values, at the schools; will reduce these problems to the minimum level.

Keywords: Middle school, social problems, student, parent, teacher

Giriş

Okullar, bir toplumun aktarmak istediği gelenek, görenek ve tarihi gelecek nesillere ulaştırmanın yanı sıra bireyi toplumun bir parçası haline getiren bilgi, beceri ve tutumların aktarıldığı yerlerdir. Toplum içerisinde yer alan çeşitli kültürlerden, sosyo-ekonomik düzeylerden ve farklı aile tiplerinden gelen bireylerin bir arada bulunduğu yeri okullar oluşturmaktadır. Çocukluk döneminden itibaren bu kadar farklı bireyin bir arada bulunduğu okullar, sosyalleşmek için önemli kaynaklardan biridir (Pianta, 2006). Okul içerisinde bu kadar çeşitli özelliklere sahip olan bireylerin aynı sınıf ortamında eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken kazandırılmak istenen davranışları paylaşımları son derece zordur. Bu bağlamda okullarda öğrencilerden kaynaklanan sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Balay ve Sağlam, 2008; Gündüz ve Konuk, 2016; Karip, 2002; Manning ve Bucher, 2007; Sadık ve Aslan, 2015; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016; Siyez, 2009). Okul, çok sayıda bireyin bir arada olduğu bir kurumdur (Sarpkaya, 2007). Bu bağlamda okullarda en önemli rolü üstlenen öğretmenlerin, sorunların farkına vararak istenilen düzeyde eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmesi beklenmektedir.

İnsanın davranışlarına biçim vermede, onda istenilen değişimler meydana getirmede eğitim kurumu olarak okulun diğer toplumsal kurumlardan daha önemli bir rolü ve işlevi vardır (Günel, 2014). Okul kendine özgü amaçları gerçekleştirebilmek için üstlendiği sorumlulukları yerine getirmelidir. Bu sorumluluklardan biri de öğrenciyi çok yönlü yetiştirerek onu toplumsal hayata hazırlamaktır. Nitelikli bireyler yetişebilmesi için okulda belirli amaç, ilke, değer ve kurallar içeren bir düzene ihtiyaç vardır (Elban, 2009). Bireyin sosyalleşmesi için en önemli kaynakların başında gelen okulların yanı sıra öğretmenlerde bu sosyalleşme ve bireyin toplumda iyi bir vatandaş olarak yetişmesi sürecinde önemli bir yere sahiptir (Siyez, 2009).

Türk Dil Kurumu (2017) tanımına göre; okulun bir parçası olan sınıflarda bir arada bulunan bireyler topluma iyi birer vatandaş olarak hazırlandıklarından öğrenim gördükleri kurumda öğrenci olarak adlandırılmaktadır. Okul kurumu içerisinde bir arada bulunan öğretmen ve öğrencilerin, hedeflenen eğitim-öğretim programını gerçekleştirme sürecinde bazı aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Özellikle öğretmenlerin öğretim sürecinde okulda karşılaştıkları sorunlar Milli Eğitim'in hedeflerini aksatmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar da öğrencilerin karşılaştıkları sorunları ortaya koymaktadır (Emmer ve Evertson, 2013; Gündüz ve Konuk, 2016; Sadık ve Aslan, 2015; Siyez, 2009).

Bireylerin eğitim ortamındaki gelişiminde en temel ilkelerin başında öğretmenlerin, öğrencilerin, idarecilerin ve ailelerin bu süreçte hep birlikte yer alması gelmektedir. Çocukların okul ortamında kazandıkları becerilerin ev ortamında pekiştirilmesi ve geliştirilmesi, okul-ev tutarlılığının sağlanması ve ailelerin okul ortamının etkili bir üyesi haline gelebilmesi eğitim sürecinin en önemli hedefini oluşturmaktadır (Akkök, 2004). Öğretmenlerin okul içerisinde beklenen hedefleri öğrencilere aktarırken öğrenci, veli ve okul üçgeni içerisinde kilit bir öneme sahiptir. Okul tarafından isteklerinin ve fiziki çalışma koşullarının karşılanması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin artması ders içerisinde aktif olmaları, veli-öğrenci ilişkisinde iletişimin kuvvetli olması, eğitim-öğretimin kalitesini arttırmaktadır. Bu nedenle okullarda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların asgari düzeye indirilmesi ve karşılaşılan sorunlara önleyici tedbirler alınması son derece önem arz etmektedir (Yavuzer, 1998). Sınıf içinde ve dışında karşılaşılan sorunlar eğitimsel amaçların gerçekleştirilmesinde engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Akçadağ (2007) okullarda öğrencilerden kaynaklanan sorunların sınıf içerisinde öğretmeni ve eğitim faaliyetlerini zor durumda bıraktığını sınıfın diğer üyelerini de engelleyerek öğretmenin işini zorlaştırdığını vurgulamaktadır. Hovland ve Smaby (1996) ise yaptıkları çalışmalar sonucunda; önemli

düzeyde öğrenci kaynaklı davranış problemleri olan sınıflarda disipline olan ihtiyacın arttığı ve öğretmenlerin her gün öğrencilerin sorunlarıyla baş etmek zorunda kalarak kazandırılmak istenen davranışlardan uzaklaştığını ortaya koymaktadır.

Öğretmenler, öğrenci kaynaklı karşılaştıkları sorunların dışında okul ve okul yönetimine ilişkin sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlara yöneticilerin okul için ayrılan kaynak ve materyalleri etkin bir biçimde öğretmenlerin ihtiyacına göre kullanamamaları, okul yönetiminde bazı yeterliliklere sahip olmamaları ve öğretmenler arasında objektif bir tavır sergileyememeleri neden olmaktadır (Demirtaş, Üstüner ve Özer, 2007). Mirici, Aslan ve Özçelik (2003) çalışmasında Kırıkkale’de bulunan okullarda görevli yöneticilerin formasyon eksikliğinden, okulun fiziki yetersizliğinden, sosyal etkinliklere destek bulamamaktan, öğrenci ve veliden kaynaklı sorunlardan kaynaklanan problemler yaşadıklarını belirlemişlerdir.

Okullarda karşılaşılan sosyal sorunların bir diğer ögesini ise veliler oluşturmaktadır. Aksoy (1999) yaptığı çalışmasında, okullarda görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları olumsuz davranışları beş madde altında toplamıştır. Bunlar; ailevi sorunlar, anne ve babaların eğitime ilgisiz kalmaları, ebeveynlerin çocuklarına karşı olumsuz tutum ve davranışları, olumsuz medya davranışları ve kalabalık sınıflardır. Beyda, (1998), Emmer ve Evertson (2013); Gordon (2001), Okutan (2002) ile Yalçınkaya ve Küçükkaragöz (2006) yaptıkları çalışmalarında okullarda karşılaşılan sorunların başında ebeveynlerin tutum ve davranışlarının önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde yapılan çalışmalardan yola çıkarak okullarda karşılaşılan sorunların önemli bir etkenini ve öğretmenleri zor duruma sokan nedenlerin bir diğerini veliler oluşturmaktadır. Yapılan bu araştırmanın ortaokul

düzeyinde öğretmenlerin karşılaştıkları sosyal sorunları belirleyerek, eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesine ve gelecek çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı ortaokullarda yaşanan sorunların belirlenmesi ve bu sorunların öğretmen görüşleriyle öğrenci, veli ve okul açısından belirlenmesidir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Ortaokul öğretmenlerinin öğrenciler ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. Ortaokul öğretmenlerinin veliler ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Ortaokul öğretmenlerinin okul ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma ortaokul öğretmenlerinin; öğrenciler, veliler ve okul ile ilgili karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla nitel araştırma modeli olan durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmaları bir ya da daha fazla olayın, ortamın, sosyal grubun veya diğer durumları derinlemesine ele alan çalışmalardır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Yin (1984) durum çalışmasını güncel bir durumu kendi yaşam şartları içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin olarak belli olmadığı ve birden fazla veri/kanıt kaynağının olduğu durumlarda kullanılan bilimsel araştırma yöntemi olarak ifade etmektedir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda araştırma, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin okullarda; öğrenciler, veliler ve okulun kendisi/yönetimi ile karşılaştıkları sorunları belirlenmeye çalıştığı için durum çalışması deseninde tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Nitel araştırma çalışmalarında, araştırılmak istenen durumu açıklayacak deneklerin dikkatli bir şekilde seçilmesi ve olguyu en iyi şekilde yansıtabilecek birincil kişilerin seçilmesi gerekmektedir (Creswell, 2007). Bu çalışmada, ortaokullarda karşılaşılan sorunları ortaya koyabilmek için birincil kişiler olan ortaokullarda görev yapan öğretmenler seçilmiştir. Öğretmenler seçilirken ortaokullarda görev yapma ve araştırmaya gönüllü olarak katılma şartı aranmıştır. Öğretmenlerin seçiminde internet ortamında yer alan öğretmen yardımlaşma platformu ve öğretmen gruplarında araştırmanın konusu hakkında duyuru yapılmış ve araştırmaya katılmak isteyen öğretmenler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Bu bağlamda kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle araştırmanın çalışma grubu belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015 - 2016 eğitim-öğretim yılında ortaokullarda görev yapan 38 gönüllü öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Özellikleri

Öğretmen	Cinsiyet	Görev Yeri	Branş	Öğretmen	Cinsiyet	Görev Yeri	Branş
Ö1	K	Şanlıurfa-Eyyübiye	Rehberlik	Ö20	K	Yozgat-Boğazlıyan	Sosyal Bilgiler
Ö2	K	Şanlıurfa-Eyyübiye	Fen ve Teknoloji	Ö21	E	Yozgat-Boğazlıyan	Türkçe
Ö3	K	Şanlıurfa-Eyyübiye	İngilizce	Ö22	K	Yozgat-Boğazlıyan	İngilizce
Ö4	E	Şanlıurfa-Eyyübiye	Türkçe	Ö23	E	Yozgat-Boğazlıyan	Türkçe
Ö5	E	Şanlıurfa-Eyyübiye	Din Kültürü	Ö24	K	Yozgat-Boğazlıyan	Türkçe
Ö6	K	Şanlıurfa-Eyyübiye	Türkçe	Ö25	K	Yozgat-Boğazlıyan	İngilizce
Ö7	K	Şanlıurfa-Eyyübiye	Matematik	Ö26	E	Ankara-Mamak	Rehberlik

Ö8	E	Şanlıurfa- Eyyübiye	Sosyal Bilgiler	Ö27	K	Ankara- Mamak	Türkçe
Ö9	E	Şanlıurfa- Eyyübiye	Türkçe	Ö28	E	İstanbul- Bahçelievler	Sosyal Bilgiler
Ö10	E	Şanlıurfa- Eyyübiye	Türkçe	Ö29	E	Sivas-Merkez Köy	Türkçe
Ö11	K	Şanlıurfa- Eyyübiye	İngilizce	Ö30	E	Sivas-Merkez Köy	Türkçe
Ö12	K	Şanlıurfa- Merkez	Fen ve Teknoloji	Ö31	E	Sivas-Merkez	Sosyal Bilgiler
Ö13	K	Şanlıurfa- Merkez	Rehberlik	Ö32	K	Kütahya- Merkez	Sosyal Bilgiler
Ö14	K	Şanlıurfa- Bozova	Türkçe	Ö33	K	Kütahya- Simav	Rehberlik
Ö15	E	Antalya- Alanya	Rehberlik	Ö34	K	Denizli- Merkez	Zihin Engelliler
Ö16	K	Yozgat- Boğazlıyan	Sosyal Bilgiler	Ö35	K	Hakkari- Yüksekova	Rehberlik
Ö17	K	Yozgat- Boğazlıyan	Türkçe	Ö36	K	Ankara- Mamak	Fen ve Teknoloji
Ö18	K	Yozgat- Boğazlıyan	Matematik	Ö37	E	Kayseri- Merkez	Sosyal Bilgiler
Ö19	K	Yozgat- Boğazlıyan	Fen ve Teknoloji	Ö38	E	İstanbul- Esenler	Sosyal Bilgiler

Tablo 1 incelediğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerin 23'ü kadın, 15'i erkek öğretmendir. Branş sıralamasına bakıldığında en fazla Türkçe (f:12), Sosyal Bilgiler (f:8), Rehberlik (f:6), İngilizce (f:4), Fen ve Teknoloji (f:4), Matematik (f:2), Zihin Engelliler (f:1) ve Din Kültürü (f:1) branşında yer alan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin görev yaptıkları toplam 10 il içinde en fazla ilden katılımcı Şanlıurfa (f:14) ve Yozgat (f:10) ili daha sonra sırasıyla Ankara (f:3), Sivas (f:3), İstanbul (f:2), Kütahya (f:2), Antalya (f:1), Denizli (f:1), Hakkâri (f:1), Kayseri (f:1) yer almaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Durum çalışmalarında olgulara ilişkin yaşantıları ve deneyimleri ortaya çıkarmak için görüşme en çok başvurulan veri toplama aracıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış “Öğretmen

Görüş Alma Formu” (ÖGAF) kullanılmıştır. Oluşturan görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri yer almaktadır. Veri toplama aracının ikinci kısmı öğretmenlerin; okul, veli ve öğrencilerle karşılaşılan sorunları belirlemeye yönelik altı farklı açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular oluşturulurken literatür taraması yapılmış ve eğitim bilimleri alanında iki öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Görüşme soruları oluşturulduktan sonra ön uygulama olarak ortaokullarda görev yapan ve çalışma grubuna dahil edilmeyen iki öğretmene görüşme soruları sorulmuştur. Ön uygulamada yer alan öğretmenlerin görüşmede ifade ettikleri cevaplar ve dönütler doğrultusunda görüşme formundaki sorulara son hali verilmiştir. Oluşturulan ÖGAF, 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde görev yapan ve ulaşılabilen gönüllü 38 öğretmene uygulanmıştır. Uygulama öncesinde çalışma grubuna katılmayı kabul eden öğretmenlere araştırmanın amacı açıklanmış ve formdaki sorular dışında eklemek istediklerini bildirebilecekleri açıklanmıştır. Uygulama aşaması öğretmenlerle yüz yüze internet ortamında görüntülü toplantı yazılımı üzerinden tek tek gerçekleştirilmiştir. Daha sonra elde edilen görüşme kayıtları ayıklanmış ve yazılı hale getirilerek her katılımcı öğretmene mail olarak gönderilmiş, öğretmenlerin görüşlerini teyit etmesi istenmiştir. Yazılı hale getirilen görüşme kayıtlarını teyit eden öğretmenlerden yazılı dokümanları tekrar araştırmacının mail adresine gönderilmesi istenmiştir. Böylece öğretmenlerin görüşlerinin araştırmacı tarafından çarpıtılmadığı ve aynen çalışmada kullanıldığı kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma grubundan yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve tanımlayabilecek kategorilerin ortaya çıkarılma çabası vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Verilerin çözümlenmesinde çalışma grubunda yer alan 38 öğretmenden elde edilen veriler,

Microsoft Word ortamında araştırmacı tarafından yazılı hale getirilmiş ve 45 sayfalık ham veri dokümanı elde edilmiştir. Verilerin kodlanmasına başlamadan önce yazılı hale getirilen her bir görüşme metni okunmuş ve bütüncül bir bakış açısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Görüşme verilerinin çözümlenmesinde tümevarımsal içerik analizi uygulanmıştır. Elde edilen görüşme metinleri araştırmacı tarafından belirlenen kategorilere göre kodlanmıştır. Belirlenen kodlar sayılarak kategorilerin frekansı ortaya çıkarılmıştır. Kodlamalar görüşme metnindeki cümlelere en uygun kelime/kavramlar olarak belirlenmiştir. Belirlenen kodlar Microsoft Excell ortamına alfabetik sıraya göre yazılmış ve karşılarına frekans değerleri ve kapsadıkları gruplar yazılarak veri oluşturulmuştur. Daha sonra elde edilen bu veriler tablolar halinde ortaya çıkarılmıştır Katılımcıların her birine Ö1, Ö12, Ö30 gibi kodlar verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen kategorilere ait en çok tekrarlanan kodlar açıklanarak, doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada geçerlik kapsamında inandırıcılık (iç geçerlik) için katılımcı teyidi sağlanması ve görüşme verileri yazılı hale getirilerek katılımcıların görüşleri araştırmacının mail adresine gönderilmiştir. Johnson ve Christensen (2004) nitel araştırmada verilerin raporlaştırılmasında katılımcıların özellikleri ile ilgili bilgilerin verilmesinin inandırıcılığı arttıracakını öne sürmüşlerdir. İnandırıcılığı kuvvetlendirmek için yapılan bir diğer yöntem ise, verilerin analizini katılımcılara sunma ve ulaşılan sonuçların katılımcılar tarafından teyit edilmesini sağlamaktır (Yıldırım ve şimşek, 2013). Bu nedenle araştırmada elde edilen bulgular araştırmaya katılan üç öğretmen tarafından teyit edilmiş ve verilerin kayıt altına alındığı gösterilmiştir. Güvenirlik için tutarlılığın (iç güvenirlik) sağlanmasında verilerin analizi aşamasında elde edilen kategoriler ve veri toplama aracı hakkında eğitim alanında uzman bir

öğretim üyesi, doktorasını yapan bir araştırma görevlisi ve uzman bir öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada teyit edilebilirlik (dış güvenilirlik) için elde edilen veriler, analiz işleminde yapılan kodlamalar ve uzmanlardan alınan dönütler gerektiğinde incelenebilmek için saklanmaktadır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda verilmiştir. Ortaokullarda karşılaşılan sosyal sorunların öğretmen görüşleriyle belirlemeye yönelik yapılan çalışmada elde edilen verilerin analizleri sonucunda; öğretmenlerin öğrencilerle karşılaştıkları sosyal sorunlara yönelik dört kategori, velilerle karşılaştıkları sosyal sorunlara yönelik iki kategori ve okulla karşılaşılan sorunlara yönelik iki farklı kategori elde edilmiştir. Her bir kategori ve kategorileri oluşturan alt kodlara ilişkin bulgular doğrudan alıntılar yapılarak bu bölümde verilmiştir.

Ortaokul Öğretmenlerinin Öğrenciler İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere “Öğrencilerle Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda cümlelerde yer alan ana kavramlar kodlanmıştır.

Tablo 2

Öğretmenlerin Öğrencilerle Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Oluşturulan Kategoriler

Sıra No	Kategori İsmi	Kodlamalar (Sorunlar)	Karşılaşılan Sorun Sayısı	Toplam Karşılaşılan Sorun Sayısı
		Amaçsız Olma, Anlama Güçlüğü, Bireysel Farklılık, Çok Gürültülü		

1	Bireysel Sorunlar	Konuşmaları, Ders İçinde Aşk Mektupları Yazma, Hiperaktiflik, Dikkatsiz Olma, Türkçe'yi Doğru Kullanmama, Gürültü Yapma, Hırsızlık, İftira Atma, İletişim Eksikliği, Okula İsteksizlik, Okuldan Kaçma, Özgüven Eksikliği, Psikolojik Sorunlar, Şikayet, Tahammülsüzlük	18	62
2	Değer Yoksunluğu	Adil Olma, Barış, Bilimsellik, Çalışkanlık, Dayanışma, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Hoşgörü, Sağlıklı Olmaya Önem Verme, Saygı, Sorumluluk, Temizlik, Yardımseverlik	14	89
3	Eğitim-Öğretim Sürecindeki Sorunlar	Akademik Başarısızlık, Devamsızlık, Disiplinsizlik, Eğitim Sistemindeki Sık Değişiklikler, Maddi Kaynak Sıkıntısı, Okulun Öneminin Kavranamaması, Ödev Yapmama, Rehberlik Hizmetinin Yetersizliği, Teknoloji Kullanımı Yetersizliği, Öğretim Materyali Eksikliği, Temel Eğitimden Kaynaklanan Eksiklik	11	35
4	Aile Kaynaklı Sorunlar	Ailelerin Çocuklardan Yüksek Beklentileri, Aşırı Bağımsızlık, Maddi Sıkıntılar, Öğrencilerin Mevsimlik İşçi Olarak Çalışmaları, İlgi Eksikliği, Şiddete Eğilimli Olma	6	7

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin öğrencilerle karşılaştıkları sorunlara yönelik verdikleri cevaplar ortak özellikleri bağlamında 4 kategori altında toplanmıştır. Her kategori çalışma grubundaki öğretmenlerin görüşlerinin kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır. Tablo 2'ye bakıldığında öğretmenler okullarda öğrenci kaynaklı birçok sorunla karşılaştığını belirtmişlerdir. Öğretmelerin öğrencilerle yaşadıkları en büyük sorunlar; temizlik, sorumluluk, çalışkanlık, ödev yapmama, devamsızlık, saygısızlık ve hoşgörü eksikliği olarak belirlenmiştir.

Kategori 1: Bireysel sorunlar

Tablo 2 incelendiğinde, “Bireysel Sorunlar” kategorisinin toplam 18 sorun ve bu sorunların 62 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “okula isteksizlik (f:10)” ve “çok gürültülü konuşmaları (f:5) olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Bireysel sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Derslere ve okula karşı ilgisizler.” (Ö, 11)

“Okul onlara çok sıkıcı geliyor ve isteksizler. Bu nedenle hiçbir görevlerini yapmıyorlar.” (Ö, 38)

“Derste çok fazla gürültü çıkarıyorlar...” (Ö, 3)

Kategori 2: Değer yoksunluğu

Tablo 2 incelendiğinde, “Değer Yoksunluğu” kategorisinin toplam 14 sorun ve bu sorunların 89 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “temizlik (f:15)”, “sorumluluk (f:13)”, “çalışkanlık (f:12)”, “saygısızlık (f:8) ve “hoşgörü (f:7)”, olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin en fazla öğrencilerle ilgili karşılaştıkları sorunların bu kategoride yer aldığı görülmektedir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Değer Yoksunluğu” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“... temizlik konusundan sorunlar yaşıyoruz. Öğrenciler temizliklerine dikkat etmiyorlar.” (Ö, 6)

“Temizlik: Bazı öğrencilerin bedensel temizliğine dikkat etmemesinden kaynaklanan sorunlar.” (Ö, 16)

“İlgisiz anne-baba tutumu ile yetiştirildikleri için öğrencilerin birçoğu sorumluluklarının farkında değil.” (Ö, 1)

“Çalışkanlık, öğrencilerin ders çalışma konusunda isteksiz olması en çok yaşadığım sorun.” (Ö, 21)

“Yaşadığım en büyük sorun saygısızlık.” (Ö, 9)

“...hoşgörü öğrencilerle yaşadığım problemler.” (Ö, 22)

Kategori 3: Eğitim-öğretim sürecindeki sorunlar

Tablo 2 incelendiğinde, “Eğitim-Öğretim Sürecindeki Sorunlar” kategorisinde toplam 11 sorun ve bu sorunların 35 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “devamsızlık (f:8)” “okulun öneminin kavranamaması (f:4)” olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Eğitim-Öğretim sürecindeki sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Canları istediği gibi davranıyorlar ve okula gelip derslere girmiyorlar. Bazen de okulun dışındaki parklarda oturup derse girmiyorlar. Devamsızlık ciddi sorunum.” (Ö, 38)

“...okulun öneminin farkına varamama... en büyük sorunlardan.” (Ö, 3)

“Okulun gelecek için ne işlerine yarayacaklarını ve niçin önemli olduğunun farkında değiller.” (Ö, 35)

Kategori 4: Aile kaynaklı sorunlar

Tablo 2 incelendiğinde, “Aile kaynaklı sorunlar” kategorisinde toplam 6 sorun ve bu sorunların 7 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorun “ekonomik sorunlar (f:3)” olduğu

belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Aile kaynaklı sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“*Ekonomik sorunlar.*” (Ö, 28)

Ortaokul Öğretmenlerinin Veliler İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3’te görüldüğü gibi çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere “Velilerle Karşılaştığımız Sorunlar Nelerdir?” sorusu yöneltmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda cümlelerdeki ana kavramlar kodlanmıştır.

Tablo 3

Öğretmenlerin Velilerle Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Oluşturulan Kategoriler

Sıra No	Kategori İsmi	Kodlamalar (Sorunlar)	Karşılaşılan Sorun Sayısı	Toplam Karşılaşılan Sorun Sayısı
1	Ailesel Sorunlar	Şiddet Uygulamaları, İletişim Eksikliği, Her Şeyi Devletten Beklemeleri, Öğretmenlere Baskı Uygulanması, Temizlik Sorunu, Velilerin İlgisizliği, Velilerin Yalan Söylemeleri, Çocuklarını Akademik Yönden Tanımamaları, Ekonomik Yetersizlik	9	43
2	Eğitim-Öğretim İle İlgili Sorunlar	Öğretmenleri Yetersiz Bulmaları, Eğitimin Gerekliliğine İnanmamaları, Velilerin Eğitim Seviyesinin Düşük Olması	3	6

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin velilerle karşılaştıkları sorunlara yönelik verdikleri cevapların özellikleri bakımından 2 kategori altında toplanmıştır. Her kategori çalışma grubundaki öğretmenlerin görüşlerinin kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır. Öğretmen görüşlerine ilişkin ortaokullarda veli kaynaklı sorunlar; velilerin eğitime destek olmaması, ilgisizliği ve dil sorunu/iletişim sorunu olarak belirlenmiştir.

Kategori 1: Ailesel sorunlar

Tablo 3 incelendiğinde, “Ailesel sorunlar” kategorisinde toplam 9 sorun ve bu sorunların 43 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “velilerin ilgisizliği (f:19)”, “dil sorunu-iletişim (f:9)” olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Ailesel sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Velilerle aramda yaşadığım en büyük sorun iletişim eksikliği. Veliler okula düzenli gelmiyorlar.” (Ö, 22)

“Velilerle aramda sorun yaşanmıyor çünkü veliler okula gelmiyorlar. Veli toplantısına 35 kişilik sınıfta sadece 7 kişi katılıyor veli-öğretmen ilişkisi yok denecek kadar!” (Ö, 14)

“Velilerle aramdaki en büyük problem dil sorunu. Velilerin çoğu Türkçe bilmiyor bu nedenle aramızda çoğu zaman etkili iletişim sağlanamıyor.” (Ö, 1)

Kategori 2: Eğitim-öğretim ile ilgili sorunlar

Tablo 3 incelendiğinde, “Eğitim-öğretim ile ilgili sorunlar” kategorisinde toplam 3 sorun ve bu sorunların 6 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “öğretmenleri yetersiz bulmaları (f:2)” ve “velilerin eğitim seviyesinin düşük olması (f:3)” olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Eğitim-Öğretim İle İlgili Sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Velilerin en büyük sorunlarından birisi eğitim seviyelerinin yetersiz oluşu. Bazı veliler öğrencileriyle ilgilenmek, onlara yardım etmek istiyor ama konuları anlamadıklarından yardımcı olamıyorlar.” (Ö, 31)

“Evet, yaşanıyor. Öğretmenlerin yetersiz olduğunu düşünüyorlar buda aramızda sorun yaşanmasına neden oluyor.” (Ö, 17). Çalışma grubuna katılan öğretmenlerin %13’ü veliler

ile hiçbir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Velilerle aram gayet iyidir. Hiçbir sıkıntım yok.” (Ö, 7)

“Hayır, velilerle aramda şimdiye kadar bir sorun yaşanmadı.” (Ö, 18)

Ortaokul Öğretmenlerinin Okul İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3’te görüldüğü gibi çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere “Okulla Karşılaştığımız Sorunlar Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda cümlelerdeki ana kavramlar kodlanmıştır.

Tablo 4

Öğretmenlerin Okul İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Oluşturulan Kategoriler

Sıra No	Kategori İsmi	Kodlamalar (Sorunlar)	Karşılaşılan Sorun Sayısı	Toplam Karşılaşılan Sorun Sayısı
1	Okuldan Kaynaklı Sorunlar	Okul Disiplin Kurulunun Çalışmaması, Okul İdaresi- Öğretmen Uyumsuzluğu, Okulun Fiziki Yapısının Yetersiz Olması, Okulun Temiz Olmaması, Öğretmene Psikolojik Şiddet (Mobbing) Uygulanması, Rehberlik Servisinin Etkisizliği, Sosyal Faaliyet Eksikliği, Yanlış Eğitim Politikaları	8	20
2	Okul Çevresinden Kaynaklı Sorunlar	Yol Tehlikesi, Gürültü, Okul Çevresinde Lise Olması ve Onları Örnek Almaları, Bağımlılık Yapıcı Maddelere Ulaşılması, Velilerin Okul Basması ve Öğretmenleri Tehdit Etmeleri, Yanlış Eğitim Politikaları, Okul Çevresinde Öğrencilerin Madde Kullanımı, Okul Çevresinde Öğrencilerin Sigara Kullanımı	8	16

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin okul kaynaklı karşılaştıkları sorunlara yönelik verdikleri cevapların özellikleri bakımından 2 kategori altında toplanmıştır. Her kategori çalışma grubundaki öğretmenlerin görüşlerinin kaynağını (gerekçesini) oluşturan düşünce kapsamında gruplandırılmıştır. Öğretmelerin okul ile ilgili karşılaştıkları sorunların başında; öğrencilerin sigara içmesi, sosyal faaliyet azlığı ve idare-öğretmen uyumluluğu geldiği belirlenmiştir.

Kategori 1: Okuldan kaynaklı sorunlar

Tablo 4 incelendiğinde, “Okuldan kaynaklı sorunlar” kategorisinde toplam 8 sorun ve bu sorunların 20 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorunlar “sosyal faaliyet eksikliği (f:6)” ve “okul idaresi-öğretmen uyumsuzluğu (f:5)” olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Okuldan kaynaklı sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Okuldan sosyal faaliyet adına hiçbir şey yapılmamaktadır.” (Ö, 35)

“İdare tarafından öğretmenler arasından adaletsizlik var. Bu nedenle tam verimli olamıyoruz.” (Ö, 28)

Kategori 2: Okul çevresinden kaynaklı sorunlar

Tablo 4 incelendiğinde, “Okul çevresinden kaynaklı sorunlar” kategorisinde toplam 8 sorun ve bu sorunların 16 defa tekrarlandığı görülmektedir. Bu kategoride bulunan sorunların frekans dağılımına bakıldığında en sık karşılaşılan sorun “okul çevresinde öğrencilerin sigara kullanımı (f:11)” olduğu belirlenmiştir. Aşağıda çalışma grubuna katılan öğretmenlerin “Okul çevresinden kaynaklı sorunlar” kategorisini oluşturan sorunların gerekçelerine verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Çevremizde bazı sorunlar var. Öğrenciler arasında sigara çok yaygın, bazı maddelerde görülür.” (Ö, 9)

“... Okulda sigara içen öğrenciler var.” (Ö, 19)

Çalışma grubuna katılan öğretmenlerin %28’i ise okul ile hiçbir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin verdikleri cevaplara yer verilmiştir.

“Okulumuzun çevresi iyi ve temiz sigara içen ya da kötü madde kullanan öğrencimiz yok” (Ö, 12)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öğretmenlerin ortaokullarda karşılaştıkları sorunlara yönelik bulgulara bakıldığında en fazla öğrenci kaynaklı sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Okullarda öğrencilerle karşılaşılan sorunlara bakıldığında 50 farklı sorun ortaya konulmuş ve bu sorunlar 193 defa öğretmenler tarafından tekrarlanmıştır. Öğretmelerin öğrencilerle yaşadıkları en büyük sorunlar; temizlik, sorumluluk, çalışkanlık, ödev yapmama, devamsızlık, saygısızlık ve hoşgörü eksikliği olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sıklıkla benzer sorunlarla karşılaştığı söylenebilir (Boyacı, 2009; Carotenuto, 2011; Çankaya ve Çanakçı, 2011; Kalaycı, 2005). Araştırmada öğretmenlerin sıklıkla karşılaştığı sorunlar göz önüne alındığında değerler eğitimi konusunda yaşanan eksikliklerden dolayı öğretmenlerin sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Çalışma kapsamında geliştirilen kategorilere bakıldığında ise bireyden kaynaklı sorunlar ve değerler açısından karşılaşılan sorunların, toplam karşılaşılan sorunlar içerisinde 34 farklı sorunu kapsadığı görülmektedir. Aksoy (1999) yaptığı çalışmasında okullarda en sık karşılaşılan öğrenci kaynaklı sorunların; izin almadan konuşma,

devamsızlık, kavga, verilen sorumlulukları yerine getirmeme, aşırı şekilde konuşma ve öğretmen isteklerine karşı gelme olarak saptamıştır. Bir başka yapılan araştırma da okullarda öğrencilerin gürültülü konuşmaları, ders dışı işler yapmaları, ders dışı konuşmaları, kural dışı hareket etmeleri, öğretmene itaat etmemeleri, araç gereçlere zarar vermeleri gibi olumsuz davranışlarının öğretmenleri zor durumda bıraktığını ve eğitim etkinliklerini sekteye uğrattığını vurgulamaktadır (Wragg ve Dooley, 1996). Celep (2002) ise yaptığı çalışmasında öğrencilerin olumsuz davranışlarını bireysel olanlar, arkadaşları ile olanlar ve öğretmenlerle ilgili olarak gruplandırmıştır. Çalışma sonucunda öğrenciden kaynaklanan sorunları; öğrencilerin bireysel olarak derste söz almadan konuşmaları, derse hazırlıksız gelmeleri, nezaket kurallarına uymamak ve sürekli mazeret ileri sürmek olarak belirlemiştir. Literatürde yapılan bilimsel çalışmaların sonuçları yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Farklı yıllarda yapılan araştırmaların sonuçlarının birbirini tekrar eden nitelikte sonuçlar ortaya koyması okullarda öğrencilerden kaynaklı sorunlar üzerinde daha fazla durulması gerektiğini göstermektedir. Bu durumda okulda öğretmenlerin öğrencilerle karşılaştığı sorunları azaltmak için eğitim açısından planlı, programlı ve destekleyici değerler eğitimi uygulanmalıdır. Öğrenciden kaynaklanan sorunlar için rehberlik hizmetleri geliştirilmeli ve etkin bir biçimde sorun yığılayıcı değil, sorun çözücü halde aktifleştirilmelidir.

Yapılan görüşmeler sonucunda veliler ile karşılaştığı sorunlara bakıldığında toplam 16 farklı sorun öğretmenler tarafından belirtilmiş ve bu sorunlar toplam 100 defa tekrar edilmiştir. En çok karşılaşılan veli ile ilgili sorunlar; velilerin eğitime destek olmaması, ilgisizliği ve dil sorunu/iletişim sorunu olarak belirlenmiştir. Aile ile ilgili özellikler (eğitim düzeyi, yaşam standartları, çocukları ile iletişimi, sosyo-ekonomik düzeyi vb.) çocuğun okuldaki davranışını etkilemekte (Baysal, 2009) ve bu bağlamda öğretmenler karşılaştıkları sosyal sorunlarının kaynağını ailede (velide) aramaktadır (Atıcı, 2007; Jones ve Jones, 2007). Velilerin

öğrencileri ile ilgisizliği ve eğitim konusunda hem çocuklarına hem de eğitime destek olmamaları beraberinde, çocukların bireysel sorunlarının oluşmasında en önemli etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Okutan (2002)'a göre okullarda karşılaşılan sorunların etkenlerinden birini de öğrencilerin aile yapısı yani veliler oluşturmaktadır. Velilerin sosyo-ekonomik durumları, çocuk bakımındaki yetersiz eğitimi, eğitime ilişkin bakış açıları ve köyden kentte göç sonucu oluşan kültürel farklılıklar öğretmenleri eğitim sürecinde zorlayan sorunların başında gelmektedir. Kaner (1991) ise yaptığı çalışmasında öğrencilerin aile yaşantısı nedeniyle kendilerini değersiz olarak algıladıkları ve yabancılık duygusu hissederek okuldan uzaklaşma eğilimde olduklarını ortaya koymaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar sonuçları bakımından araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Velilerden kaynaklı sorunların doğrudan ve dolaylı olarak öğrencileri etkilediği görülmektedir. Bu bağlamda aileden (veli) kaynaklı sorunlar okullarda öğretmenlerin karşılaştıkları sosyal sorunların başında gelmektedir. Ülkemizdeki kültürel zenginlik ve çeşitlilik açısından doğu ile batı arasında yer alan kültür ve dil farklılıkları, öğretmenlerin görev yaptıkları yerlerde velilerle ciddi biçimde iletişim sorunu yaşadığını ortaya koymaktadır. Bunun sonucu olarak ise eğitim kalitesi düşmektedir. Velilerle karşılaşılan sorunları azaltmak için ailelere okulun önemi ve çocuklarının akademik düzeyleri ile ilgili seminerler ve eğitimler verilmeli, velilere birtakım okul aile birliği görevleri verilerek okulla ilişkili etkileşimleri artırılmalıdır. Yaşanan iletişim sorunu ile ilgili göreve başlamadan önce öğretmenlere görev yerlerinin kültürü, yaşayışı ve dili hakkında hizmet içi eğitimler verilmelidir. Yapılan görüşmelerden çıkan bir diğer sonuç; öğretmenlerden bir kısmının veliler ile sorunlarını olmadığını ortaya koymuştur. Çalışmanın bulgularına göre bu oran % 21.77 'lik bir kısmı kapsamaktadır.

Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul kaynaklı toplam 15 farklı sorun belirlemiş ve bu sorunlar 50 defa tekrar etmiştir. Öğretmenlerin okul ile ilgili karşılaştıkları sorunların başında; öğrencilerin sigara içmesi, sosyal faaliyet azlığı ve idare-öğretmen uyumluluğu geldiği

belirlenmiştir. Türkiye’de okulların fiziksel koşullarından kaynaklı sorunlar yaşandığı bilinmektedir (Demirtaş, Üstüner ve Özer, 2007) Bu bağlamda literatürde yapılan çalışmalarda okullardan kaynaklı sorunların; bina ve sınıf yetersizliği, araç-gereç eksikliği, idare yönetiminde eksiklikler ve okul çevresinin uygun olmaması gibi etkenler ön plana çıkmaktadır (Çankaya ve Çanakçı, 2011; Gündüz ve Konuk, 2016). Bu doğrultuda yapılan çalışmaların sonuçları, araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Araştırma da öğrenci görüşlerinde ön plana çıkan sigara içme durumu, okulun ve çevresinin buna engel olabilecek önlemleri almasında yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencilerin sigara içmeleri günümüzde önemli bir okul sorunudur. Bunun engellenmesi için okul ve çevresini kaplayacak belli alanların tamamen dumansız hava sahası olarak belirlenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilere zararlı madde alışkanlıkları üzerine eğitimler ve seminerler verilerek farkındalık yaratılmaya çalışılmalıdır. Bu konuda velilere de çocuklarına nasıl davranmaları konusunda eğitimler verilmelidir. Okulda sosyal faaliyet azlığı ise çocukların sosyalleşmesini ve farkındalık kazanmalarını azaltan bir durumdur. Bu sorunu yine öğretmen-okul idaresi ortaklaşa kararlarla çözülebileceği düşünülmektedir. Okul idaresi ve öğretmen uyumsuzluğu ise eğitim kalitesi açısından önemli bir etkidir. Bu sorun içinse eğitim politikaları gözden geçirilmeli ve müdürleri denetleyen sistemler aktif ve etkin biçimde çalıştırılmalıdır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle, 38 öğretmen ile yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin; öğrenci, veli ve okul ile ilgili karşılaştıkları problemlerin temelini oluşturulan kategoriler incelendiğinde, değer eğitiminden oluşan boşlukların yer aldığı görülmektedir. Okullarda etkin bir değer eğitimi verilmesi karşılaşılan bu problemleri asgari düzeye indireceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra yapılacak araştırmalara yönelik olarak,

sadece öğretmenlerle değil öğrenci, veli ve okul yönetimini de içeren geniş kapsamlı ve karşılaştırmalı bir çalışma yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Akçadağ, T. (2007). *Sorun davranışların yönetimi, etkili sınıf yönetimi*. (Ed., H. Kıran). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akkök, F. (2004). *Ailelerin eğitim sürecine katılımı, İlköğretimde Rehberlik*. (Ed., Yıldız Kuzgun), Ankara: Atlas Yayınları.
- Aksoy, N. (1999). *Classroom management and student discipline in elementary schools of Ankara (Turkey)*, EdD, University of Cincinnati, Publication No: AAT 9960863, <http://wwwlim.umi.com/dissertations/fullcit/9960863> sayfasından 20.05.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Atıcı, M. (2007). A small-scale study on student teachers' perceptions of classroom management and methods for dealing with misbehaviour. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 12(1), 15-27.
- Balay, R., ve Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-24.
- Baysal, N. (2009). *İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına, bunların nedenlerine ve çözüm yollarına ilişkin görüşleri (Diyarbakır ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beyda, S. D. (1998). *Outcomes of students with behavioral difficulties: Responses to external- vs. self-management classroom practices* (PhD), Purdue University, Publication No:

AAT9914455, <http://wwwlib.umi.com/dissertations/preview/9914455> sayfasından
20.05.2016 tarihinde erişilmiştir.

Boyacı, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinin disipline, sınıf kurallarına ve cezalara ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı incelenmesi (Türkiye-Norveç örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(60), 523-553.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Carotenuto, M. R. (2011). *Pupil misbehaviour and classroom management: the impact of congruence* (Doctoral thesis), University of Southampton, Faculty of Law, Art and Social Sciences, England.

Celep, C. (2004). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry ve research design: choosing among five traditions*. California: SAGE.

Çankaya, İ. Ve Çanakçı, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies*, 6(2), 307-316.

Demirtaş, H., Üstüner, M., ve Özer, N. (2007). Okul yönetiminde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 421-455.

Elban, L. (2009). *İlköğretimdeki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma ve çözüm bulma durumlarının incelenmesi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Konya. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Emmer, E. T., ve Evertson, C. M. (2012). *Classroom management for elementary school teachers*, (Çev. Ed. A. Aypay). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Gordon, D. G. (2001). Classroom management. *Music Educators Journal*, 1(1), 1-17.

Günel, Y. (2014). *Etkili okul değişkenlerinin öğrenci başarısı ile ilişkisi ve okul hesap verebilirliği* (Doktora tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gündüz, H. B., ve Konuk, S. (2016). İlkokul öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla baş etme stratejileri. *Yıldız Journal of Educational Research*, 1(1), 37-54.

Hovland, I. ve Smaby, M.H. (1996). At-risk children: problems and interventions. *Elementary School Guidance and Counseling*, 31(1), 43-52.

Johnson, B. ve Christensen, L. (2004). *Educational research: quantitative, qualitative and mixed approaches*. Boston: Pearson Education Inc.

Jones, V. ve Jones, L. (2007). *Comprehensive classroom management: creating communities of support and solving problems*. USA: Pearson Education, Inc.

Kalaycı, N. (2005). İlköğretim okulu öğrencileri okullarında hangi durumları problem olarak algılanmaktadır?. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 167- 193.

Kaner, S. (1991). Suçlu çocuklara/gençlere ve sorunlarına genel bir bakış. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 169-186.

Karip, E. (2002), *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Manning, M. L., ve Bucher, K. T. (2007). *Classroom management: models applications and cases*. USA: Pearson Education, Inc.

Mirici, İ. H., Arslan, M. M., ve Ve Özçelik, N. (2003). İlköğretim okulu müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar: Kırıkkale örneği. *Çağdaş Eğitim*, 28(298), 29-40.

Okutan, (2002). Disiplin problemlerinin sürekliliği. *Sınıf yönetimi* (Ed., E. Karip), Ankara: Pegem Yayınları.

- Pianta, R. C. (2006). Classroom management and relationship between children and teachers: Implications for research and practice. In. C. Evertson ve C. Weinstein (Eds), *Handbook of research on classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 685-709). Mahwah: NJ: Earlbaum.
- Sadık, A., ve Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 115-138.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Sarpkaya, P. (2007). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere göre resmi liselerdeki öğrenci disiplin sorunlarının nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 110- 121.
- Siyez, M. D. (2009). Liselerde görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik algıları ve tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25), 67-80.
- Türk Dil Kurumu. (2017). *Büyük Türkçe sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts sayfasından 20.02.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Wragg, E. C., ve Dooley, P. A. (1996). *Class management during teaching practice, Classroom teaching skills*. (Ed. by E. C. Wragg), London: Routledge.
- Yalçinkaya, M., Küçükkaragöz, H. (2006). Sınıfta disiplin kuralları belirleme ve uygulaması. (Ed., M. Yılman). *Sınıf Yönetimi* (s. 101-132). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk ve suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Educational institutions, with their social and open systems, have to develop continuous and regular relations with their surroundings in order to carry out educational activities in an appropriate and successful manner. Sometimes, unexpected situations can be experienced between the process and the target that is desired to be achieved and brought onto students, while these activities take place. As education and training activities are provided by teachers in schools; they might encounter undesired situations during the teaching process. The purpose of this research is to determine the problems encountered by teachers in secondary schools and to evaluate these problems from the point of students, parents, and schools.

In the research, case studies pattern and qualitative research methods were used. The study group is composed of 38 volunteer teachers who work in different branches in secondary schools in the academic year of 2015-2016. An easy/achievable sampling approach was used in the selection of teacher candidates participating in the research. As a criterion in this study, the condition of being a teacher in a secondary school was sought. A semi-structured interview form was applied in the research; to identify problems faced by teachers with the students, the parents, and the school. Inductive content analysis method was used to analyze the interview data. The interview texts obtained are coded under the categories determined according to common characteristics. The frequency of the category was revealed by counting the specified codes. Codings are defined as the most appropriate words/concepts in the interview texts. After analyzing the data, four categories of problems under the sub-problems of teachers with students (individual problems, deprivation of values, problems in the

educational process and family-based problems), two categories under the sub-problems of teachers with families (family problems and problems related to education and training) and two categories under the sub-problems of teachers with the school (problems originating from the school and its environment) were obtained.

According to the findings of this research, 50 different problems were presented as the problems teachers encountered with middle school students were examined and these problems were repeated 193 times. The major problems teachers have with students are listed as; cleanliness, responsibility, hard work, not doing homework, absenteeism, disrespect and lack of tolerance. Given the problems teachers have with regard to parents; a total of 16 different problems were specified by the teachers and these problems were repeated a total of 100 times. The problems that teachers most frequently encounter with parents are; lack of educational support by parents, their indifference, and language - communication problem. When we look at teachers' problems with the school, 15 different problems are specified and repeated 50 times. The most common problems faced by teachers in the school are; smoking of students, lack of social activities and administration-teacher incompatibility.

As a result of interviews and findings obtained in the research, when the categories that are the basis of problems experienced by a teacher with the students, parents, and school are examined; it has been determined that there are gaps originating from the education of values and family-related issues. As a result of annual educational programs for both parents and students and an effective education of values, at the schools; will reduce these problems to the minimum level. In addition, parents should be provided to education programs according to their children's ages and development levels and be taught how to respond to their children's behaviors which will in return enable the educational process to progress more healthily.